

KANTON SARAJEVO
Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade

NASTAVNI PLAN I PROGRAM
SREDNJA ŠKOLA ZA STRUČNO OBRAZOVANJE
I OBUKU

Predmet: PSIHOLOGIJA SAOBRAĆAJA

Sarajevo, august 2016. godine

Na osnovu člana 70. Zakona o organizaciji uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/5), u skladu sa čl. 25 i 26. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 10/04, 21/06, 26/08, 31/11, 15/13 i 1/16) i čl. 35. i 36. Zakona o srednjem obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 23/10 i 1/16), ministar za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo je imenovao Komisiju za izmjenu nastavnih programa za srednju školu iz predmeta PSIHOLOGIJA

Članovi Komisije za srednju školu:

1. Doc. dr. Maida Koso-Drljević, *Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu*
2. Mirjana Jovanović-Halilović, *dip. psiholog, JU Srednja medicinska škola Sarajevo*
3. Sandra Muratović, *mr. sci psiholog, Druga gimnazija*
4. Đema Voloder-Nadarević, *dipl. psiholog, Prva bošnjačka gimnazija*
5. Lejla Osmanagić, *dipl. psiholog, Srednja škola metalnih zanimanja, Srednja građevinsko- geodetska škola, Srednja mašinska tehnička škola*
6. Lirija Kruša-Bjelošević, *mr. sci. psiholog, Centar za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu*

UVOD

Psihologija, kao znanstvena disciplina, prikuplja i analizira informacije o različitim emocionalnim, kognitivnim i ponašajnim aspektima ljudskog bivstvovanja, objašnjava i djeluje na uspješnije usvajanje znanja i vještina, omogućuje unaprjeđenje i / ili promjenu ponašanja u cilju poboljšanja efikasnosti i kvalitete djelovanja u svakodnevnom i cjeloživotnom procesu ličnog i profesionalnog napredovanja. Znanstvene spoznaje do kojih dolaze istraživači u različitim područjima ljudskog djelovanja, kao što su komunikacije, omogućuju efikasnije, ekonomičnije i sigurnije ponašanje. Temeljna psihološka znanja, kao i ona koja se odnose na specifične aspekte ljudske djelatnosti, neophodan su dio obrazovanja stručnih kadrova. Unaprjeđenje vlastitog mentalnog zdravlja moguće je postići putem informisanje i učenje o psihološkim aspektima naše ličnosti, načinima suočavanja sa svakodnevnim stresnim događajima i razvojem vještina koje će omogućiti i ojačati vlastiti razvoj.

NASTAVNI PREDMET: PSIHLOGIJA SAOBAĆAJA

Razred : III

Sedmično sati: 2

Godišnje sati: 60

Zanimanje: vozač motornih vozila

CILJ: Upoznavanje učenika s osnovnim psihološkim pojmovima psihologije saobraćaja, s ciljem osposobljavanja za njenu primjenu, uz korištenje njima bliskih i razumljivih praktičnih primjera iz svakodnevnog života.

ZADACI NASTAVE SU:

- Da učenici razumiju i usvoje znanja o shvatanju psihičkih procesa kao osnove za bolje razumijevanje psihologije saobraćaja.
- Razumijevanje ponašanja i prilagođavanja ličnosti.
- Razumijevanje uzroka nastajanja stresa kod vozača i posljedica koje izaziva.
- Upoznavanje učenika s osnovnim psihološkim pojmovima i načinima ostvarivanja bolje komunikacije.
- Razvijanje kulture međuljudskih odnosa, humanizacije rada i uspješnog poslovanja.
- Razvijanje svijesti o značaju rada i odgovornog rada za pojedinca i društvo.
- Razvijanje sobina ličnosti od kojih zavisi efikasno upravljanje saobraćajnim sredstvima.

PREGLED PROGRAMSKIH CJELINA

Naziv programskih cjelina	Broj sati
1. Uvod u psihologiju	2 (1+1)
2. Biološka psihologija	4 (3+1)
3. Kognitivna psihologija	2 (1+1)
4. Intelektualni psihički procesi	4 (3+1)
5. Emocionalni psihički procesi	4 (2+1+1)
6. Motivacija i aktivnosti	4 (3+1)
7. Stres	6 (3+2+1)
8. Pažnja	6 (3+2+1)
9. Psihologija ličnosti	8 (5+3)
10. Psihologija rada	10 (6+3+1)
11. Utjecaj alkohola, nikotina, medikamenata i drugih opojnih materija na vozača	4 (3+1)
12. Utjecaj spoljnih faktora na vozača	6 (4+2)
UKUPNO	60

PROGRAMSKI SADRŽAJI

1. UVOD U PSIHLOGIJU

2 (1+1)

- Predmet i zadaci psihologije
- Značaj psihologije za bezbjednost u saobraćaju

2. BIOLOŠKA PSIHOLOGIJA	4 (3+1)
- Centralni nervni sistem	
- Vegetativni nervni sistem	
- Žlijezde s unutrašnjim lučenjem	
3. KOGNITIVNA PSIHOLOGIJA	2 (1+1)
- Razvoj psihičkog života	
- Klasifikacija psihičkih procesa	
4. INTELEKTUALNI PSIHIČKI PROCESI	4 (3+1)
- Osjeti, kvalitet, intenzitet, trajanje i adaptacija osjeta	
- Percepcija	
- Inteligencija	
- Pamćenje i učenje	
- Mišljenje i govor	
- Iluzije i halucinacije	
5. EMOCIONALNI PSIHIČKI PROCESI	4 (2+1+1)
- Opće karakteristike i fiziološka osnova emocija	
- Djelovanje emocija na fizičko i psihičko zdravlje vozača	
- Uticaj emocija na sposobnost upravljanja motornim vozilom	
- Vježba: kontrola emocija u cilju bezbjednijeg upravljanja motornim vozilom	
6. MOTIVACIJA I AKTIVNOSTI	4 (3+1)
- Pojam motiva	
- Klasifikacija potreba i motiva, sukobi motiva	
- Konflikti kao rezultat nepoštovanja saobraćajnih propisa	
- Odbrambeni mehanizmi ličnosti	
7. STRES	6 (3+2+1)
- Definicija, simptomi i uzroci stresa	
- Psihološki profil i reakcija na stres	
- Frustracija i stres uvjetovani problemima u saobraćaju	
- Vježba: kako živjeti sa stresom, tehnike za kontrolu stresa	
8. PAŽNJA	6 (3+2+1)
- Pojam i karakteristike pažnje	
- Faktori koji utiču na pažnju	
- Mjerenje pažnje	
- Poremećaji pažnje	
- Vježba: poremećaji pažnje	
9. PSIHOLOGIJA LIČNOSTI	8 (5+3)
- Ličnost, crte ličnosti i tipologija	
- Temperament	
- Karakter	
- Sposobnosti	

- Ličnost vozača u saobraćaju, odnos: vozač - vozač, vozač - cesta, vozač – vozilo, vozač - saobraćajna pravila, vozač sam prema sebi
- Neprilagođena ličnost i psihički poremećaji
- Klasifikacija psihičkih poremećaja, neuroze, psihoze, psihoneuroze

10. PSIHOLOGIJA RADA

10 (6+3+1)

- Rad kao izvor materijalnih i duhovnih vrijednosti
- Motivacija i rad; mjerenje uspješnosti
- Humanizacija rada; mobing
- Uloga rada u razvijanju ličnosti; formiranje osjećaja društvene svijesti
- Umor i njegovo nastajanje - vrste umora
- Monotonija
- Subjektivni i objektivni znaci umora
- Sprečavanje i suzbijanje umora, farmakološki, fiziološki i psihološki stimulatori
- Vježba: umor

11. UTJECAJ ALKOHOLA, NIKOTINA, MEDIKAMENATA I DRUGIH OPOJNIH MATERIJA NA VOZAČA

4 (3+1)

- Alkohol i čovjek
- Djelovanje alkohola na sposobnosti vozača
- Uticaj alkohola na ponašanje vozača u saobraćaju
- Medikamenti
- Nikotin, kofein, droge i druga opojne materije

12. UTJECAJ SPOLJNIH FAKTORA NA VOZAČA

6 (4+2)

- Klimatski uslovi i radno ponašanje vozača, temperatura - sunčanica, toplotni udar, hladnoća
- Efekti buke na vozača
- Vibracije i ubrzanje
- Bolesti vožnje
- Stanje organizma kao faktor sigurnosti u saobraćaju

ISHODI:

- Razumijevanje i razlikovanje pristupa naučne psihologije i popularne psihologije.
- Usvajanje i razumijevanje osnovnih informacija o biološkoj, kognitivnoj, socijalnoj psihologiji, psihologiji sposobnosti, emocijama i motivaciji, stresu i psihologiji rada.
- Upoznavanje, prepoznavanje i korištenje psihološke terminologije u komunikaciji i svakodnevnim životnim situacijama.
- Razvijanje vještina suočavanja sa stresom.
- Razvijanje komunikacijskih vještina.
- Praktična primjena teoretskih spoznaja psihologije u razumijevanju i tumačenju ljudskog ponašanja, psihičkih procesa i stanja.
- Vještine uočavanja bioloških, situacijskih, okolinskih i ličnih faktora u interpretaciji ponašanja individue.
- Uočavanje psiholoških razlika među individuama i razvoj poštovanja i tolerancije.
- Razvijanje vještina asertivne komunikacije, timskog rada i drugih poželjnih oblika ponašanja.

- Razvijanje pozitivnih stavova prema odgovornom radu.

UPUTA ZA REALIZACIJU PROGRAMA:

U realizaciji programskih sadržaja učenicima objasniti važnost i značaj djelatnosti čovjeka kao faktora i aktivnog sudionika sigurnosti u saobraćaju. Za razumijevanje i bolje shvatanje psiholoških pojmova i kategorija izlaganje je potrebno bazirati na bliskim primjerima iz prakse, kao i primjerima do kojih su psiholozi došli istraživanjima iz ove oblasti. Usvajanjem određenih znanja i razumijevanjem nastavnih sadržaja iz psihologije saobraćaja omogućit će učenicima bolje sagledavanje problema sa kojima se budu susretali u obavljanju posla vozača motornih vozila, kao i iznalaženje najboljih rješenja za nastale probleme.

PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA:

- odsjek pedagogija i psihologija
  - a) VII stepen profesor pedagogije i psihologije,
  - b) II ciklus bolonjskog visokoobrazovnog procesa – magistar pedagogije i psihologije;
- odsjek psihologija
  - a) VII stepen diplomirani psiholog i položena pedagoško-psihološka i metodičko-didaktička grupa predmeta,
  - b) II ciklus bolonjskog visoko-obrazovnog procesa – magistar psihologije i položena pedagoško-psihološka i metodičko-didaktička grupa predmeta.